

DAIKTO, KURIS BUVO ADMINISTRACINIO TEISĖS PAŽEIDIMO PADARYMO ĮRANKIS ARBA TIESIOGINIS OBJEKTAS, IR PAJAMŲ, KURIOS BUVO GAUTOS IŠ PADARYTO ADMINISTRACINIO TEISĖS PAŽEIDIMO, KONFISKAVIMAS

Darius Sosnovskis

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto
Administracinės teisės ir proceso katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius, Lietuva
Telefonas (+370 5) 2714 545
El. paštas advokat.darius@gmail.com

Pateikta 2010 m. gegužės 12 d., parengta spausdinti 2011 m. balandžio 29 d.

Anotacija. *Daikto, kuris yra administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis, tiesioginis objektas ar iš administracinio teisės pažeidimo gautos pajamos, konfiskavimas yra viena iš administracinės prievartos rūšių. Pažymėtina, kad daiktų konfiskavimo, pagal LR administracinių teisės pažeidimų kodekso 26 straipsnį, samprata ir apibrėžimas mažai kuo skiriasi nuo įtvirtinto sovietmečiu priimtame kodekse. Šiame straipsnyje nagrinėjamas daiktų konfiskavimo reglamentavimas, šio instituto santykis su nuosavybės neliečiamumo principu, trumpai apžvelgiama pagrindinės problemos ir praktiniai aspektai. Pabrėžtina, kad siekiant tinkamai suprasti šį institutą reikia atsižvelgti į daiktų konfiskavimui keliamus tikslus: užtikrinti viešųjų ir privačių interesų derinimą, nubausti pažeidėją ir apsaugoti visuomenę nuo neteisėto elgesio.*

Reikšminiai žodžiai: *daiktų ir pajamų konfiskavimas, administracinė atsakomybė, administracinė nuobauda, teisė į nuosavybės neliečiamumą.*

Įvadas

Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekse¹ (toliau ATPK) yra įtvirtinta, kad asmenims, padariusiems administracinius teisės pažeidimus, taikomos administracinio teisinio poveikio priemonės. Administracinės prievartos priemonės skirstomos į administracines prevencines priemones, administracines kardomasias priemones ir administracines nuobaudas. Viena iš administracinių nuobaudų rūšių yra daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimas. Nuo ATPK įsigaliojimo kilo daug diskusijų dėl šios nuobaudos rūšies taikymo, atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai. Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę ir pasikeitus teisinei sistemai pagrįstai buvo abejojama, ar tokios nuobaudos taikymas nepažeidžia nuosavybės neliečiamumo principo. Iki šiol daiktų konfiskavimas kaip administracinė nuobaudos rūšis Lietuvos teisinėje literatūroje nebuvo išsamiai nagrinėta ir analizuota.

Pagrindinis šio straipsnio tikslas yra supažindinti su daikto konfiskavimo institutu Lietuvos administracinėje teisėje ir pateikti pagrindinius pastabas dėl kylančių ir galimų probleminių aspektų. Atsižvelgiant į šį tikslą atitinkamai iškeliami pagrindiniai uždaviniai: išanalizuoti šio instituto reglamentavimą, nustatyti pagrindines kylančias problemas ir jų galimą sprendimą Lietuvos teisėje. Straipsnio objektas yra daikto ir pajamų konfiskavimas administracinės teisės požiūriu, su šiuo institutu susijęs teisinis reglamentavimas ir konstitucinio teismo formuojama doktrina.

Siekiant išvardytų tikslų darbe kompleksiskai taikomi lingvistinis, lyginamasis, sisteminis teisės aiškinimo ir teleologinis metodai.

1. Daikto konfiskavimo samprata administracinėje teisėje

Teisės mokslininko H. Kelseno teigimu, individas yra įpareigotas elgtis tam tikru būdu, jo priešingas teisei elgesys yra pagrindas taikyti atsakomybę². Asmeniui nesilaikant administracinės teisės nustatytų pareigų, jam pagrįstai kyla administracinė atsakomybė, valstybės institucijoms atsiranda pareiga taikyti administracinio poveikio priemones.

Daikto konfiskavimas yra ekonominės paskirties administracinio poveikio priemonė, kuria siekiama ne tik nubausti kaltininką, bet ir padaryti nusikalstamą veiką ekonomiškai nenaudingą, taip pat, kiek įmanoma, pašalinti tokios veikos padarinius tiek asmenims, tiek pačiai visuomenei. Šiame straipsnyje nagrinėjamas turto konfiskavimas, kaip viena iš administracinių nuobaudų, numatytų ATPK 21 ir 26 straipsniuose.

Daikto konfiskavimas įmanomas tik tada, kai yra padarytas administracinis teisės pažeidimas. Norint tinkamai taikyti šios rūšies administracinę nuobaudą, administracinių

1 Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas. *Valstybės žinios*. 1985, Nr. 1-1, 21 str.

2 Kelsen, H. *Grynoji teisės teorija*. Vilnius: Eugrimas, 2002.

teisės pažeidimą reikia suprasti taip, kaip jis apibrėžtas ATPK³. Administracinės teisės pažeidimas yra priešingas teisei, kaltas (tyčinis arba neatsargus) veikimas arba neveikimas, kuriuo kėsiamasi į valstybinę arba viešąją tvarką, nuosavybę, piliečių teises ir laisves, į nustatytą valdymo tvarką, už kurią įstatymai numato administracinę atsakomybę ir kurio padarymas neužtraukia baudžiamosios atsakomybės. Todėl būtina pabrėžti, kad kaltė – tai vienas pagrindinių požymių, kuris parodo, kad asmuo yra padaręs teisės pažeidimą ir gali būti už tai patrauktas atsakomybėn⁴. Jeigu įstatyme būtų nustatyta administracinė atsakomybė be kaltės, taip pat jeigu asmuo būtų nubaustas be kaltės, tai reikštų objektyvųjį pakaltinimą, kuris yra nesuderinamas su teisinės valstybės pamatiniais dėsniais ir visuotinai pripažintais žmogaus teisių gynimo principais.

Tiek Baudžiamajame kodekse⁵, tiek ATPK daiktų ir kitokio turto konfiskavimas apibūdinamas kaip priverstinis neatlygintinis daikto ir pajamų paėmimas valstybės nuosavybėn⁶. Daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimas galimas tik tuo atveju, kai tai numato Lietuvos Respublikos įstatymai. Taigi pagal ATPK 26 straipsnį gali būti konfiskuota: 1) nusižengimo padarymo įrankis; 2) nusižengimo dalykas; 3) nusižengimu gautos pajamos.

P. Petkevičius⁷ nurodo, kad konfiskuojamo daikto, kuris buvo administracinės teisės padarymo tiesioginis objektas, pavyzdys gali būti užsienio valiuta, kai pažeidžiama operacijų ja tvarka. Tiesioginiu objektu, įrankiais ir pajamomis, gautomis padarius administracinį teisės pažeidimą, paprastai padaroma žala kitiems asmenims, visuomenei, teisės saugomiems gėriams arba sukeliama didelis pavojus visuomenei. Asmuo, sąmoningai darydamas administracinius pažeidimus, sukelia pavojų kitų asmenų sveikatai ir kitoms įstatymais saugomoms jų teisėms bei teisiniams gėriams.

ATPK numato, kad konfiskuojama gali būti tik daiktas ir pajamos, kurie yra pažeidėjo nuosavybė, išskyrus daiktą ir pajamas, kurie buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas ir kurie buvo gauti administracinio teisės pažeidimo padarymu tam tikrų ATPK 26 straipsnyje išvardytų nusižengimų padarymo atveju. Pažeidėjo nuosavybe, kad daiktas būtų konfiskuotas, gali nebūti daiktai ir pajamos, gautos padarius šiuos administracinius teisės pažeidimus: pažeidus teisės aktus, reglamentuojančius su narkotinių ir psichotropinių medžiagų pirmtakais susijusią veiklą; savavališkas medžių ir krūmų kirtimas, naikinimas arba žalojimas valstybei nuosavybės teise priklausančioje miško žemėje; savavališkas medžių ir krūmų kirtimas, naikinimas arba žalojimas privačiuose miškuose; savavališkai iškirštų medžių ir krūmų, augusių miško žemėje, ištraukimas arba išvežimas (be leidimo); pažeidimai, susiję su žuvų ir

3 Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas, *supra* note 1, 9 str.

4 „Įprasta skirti atsakomybę už kaltę ir absoliučią atsakomybę. Jeigu teisinė tvarka veiksma, sukėlusį ar neuzkirtusį kelio nepageidaujamam įvykiui padaro sankcijos sąlyga, <...> kai įvykis įvyko <...> individui jo nesiekiant ir nenumatant, arba (kaip paprastai sakome) „atsitiktinai“ - <...> tai absoliuti atsakomybė. Jeigu nepageidaujamo įvykio buvo siekta sąmoningai, tai rodo subjekto tyčią.“ Kelsen, H., *supra* note 2, p. 126.

5 Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 89-2741, 42 str.

6 Šedbaras, S. *Administracinė atsakomybė*. Vilnius: Justitia, 2005, p. 107.

7 Petkevičius, P. *Administracinė atsakomybė*. Vilnius: Justitia, 1996, p. 196.

žuvininkystės produktų sandėliavimu, vežimu, perdirbimu, pardavimu ir supirkimu, bei atstovaujančių žuvininkystės produktų gamintojų organizacijų nustatytą gamybos ir prekybos nuostatų pažeidimas; gyvūnų išsigijimo, laikymo, veisimo, dresavimo, gabenimo ir prekybos jais taisyklių bei atskirų rūšių gyvūnų registravimo gyvenamosiose vietovėse taisyklių ir agresyvių šunų įvežimo, išsigijimo, laikymo, registravimo, veisimo, dresavimo ir prekybos jais taisyklių pažeidimas; pavojingas ir chuliganiškas vairavimas; kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėlęs nežymų sveikatos sutrikdymą arba nulėmęs turto sugadinimą; nepaklusimas reikalavimui sustabdyti transporto priemonę arba pasitraukimas iš eismo įvykio vietos; pakartotinis transporto priemonių vairavimas, esant vairuotojams neblaiviems arba apsvaigusiems nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų, ir kiti.

ATPK numato išimtį, kuri numato nekonfiskuotinių daiktų sąrašą, tai yra šaunamojo ginklo, kitų medžioklės įrankių ir šaudmenų konfiskavimas negali būti skiriamas asmenims, kuriems medžioklė yra pagrindinis pragyvenimo šaltinis. ATPK veikia sistemiskai su kitais įstatymais, kurie nustato nekonfiskuotinių daiktų sąrašą. Tačiau iškyla tokios nuostatos pritaikomumo praktikoje klausimas, nes Lietuvoje sunku įsivaizduoti tokį darbuotoją, kurio darbinė funkcija ir pagrindinis pragyvenimo šaltinis būtų medžioklė. Kai kurie autoriai⁸ mano, kad tai yra abejotina išimtis, kai padaromas nusizengimas naudojant šaunamąjį ginklą.

Civilinio proceso kodekso⁹ (toliau CPK) 668 straipsnyje nurodytas fizinių asmenų turto, iš kurio negalima išieškoti, sąrašas¹⁰. Visų pirma negali būti išieškoma iš būtinų drabužių, namų apstatymo ir namų apyvokos reikmenų, visų vaikų reikmenų, vieno radijo imtuvo, vienam šildymo sezonui reikalingo kuro, skolininko šeimos pragyvenimui reikalingų maisto produktų, pinigų sumos, neviršijančios Vyriausybės nustatytos vienos minimalios mėnesinės algos (MMA), asmeninių nebrangių darbo įrankių, reikalingų skolininko profesiniam darbui, išskyrus atvejus, kai šiais įrankiais skolininkas naudojosi neteisėtam verslui. Jeigu vykdomas išieškojimas iš asmenų, su kuriais kartu gyvena nepilnamečiai vaikai, jis negali būti nukreipiamas į vienintelį televizorių ir šaldytuvą. Tuo atveju, kai išieškojimas vykdomas iš asmenų, kurių pagrindinis verslas – žemės ūkis, išieškojimas negali būti nukreipiamas į žiemos laikotarpiu reikalingą pašarą gyvuliams, sėklą, reikalingą eilinei sėjai, vieną karvę ar telyčią. Teisę taikyti konfiskavimą turi tik įstatyme nurodytos institucijos, tai:

1. Teismas;
2. Policija;
3. Aplinkos apsaugos, valstybinių miškų ir saugomų teritorijų institucijos;
4. Valstybinė alkoholio ir tabako kontrolės tarnyba;
5. Ryšių reguliavimo tarnyba;
6. Teritorinė muitinė;
7. Civilinės aviacijos administracija;

8 Šedbaras, S., *supra* note 6.

9 Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 36-1340.

10 Šedbaras, S., *supra* note 6.

8. Tauriųjų metalų ir brangakmenių valstybinės priežiūros institucijos;
9. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba;
10. Savivaldybių sanitarijos inspekcijos;
11. Seniūnai;
12. Valstybinė ne maisto produktų inspekcija;
13. Valstybinė sienos apsaugos tarnyba;
14. Valstybinės veterinarijos priežiūros institucijos.

Daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, konfiskavimas gali būti taikomas kartu su kitomis administracinėmis nuobaudomis. Skiriant kelias administracines nuobaudas turi būti laikomasi proporcingumo principo, atsižvelgiama į padaryto teisės pažeidimo pobūdį, pažeidėjo asmenybę bei atsakomybę sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes.

2. Nuosavybės neliečiamumo principo ir konfiskavimo santykis

Daikto konfiskavimas neatsiejamai susijęs su LR Konstitucijos 23 straipsnyje įtvirtintu nuosavybės neliečiamumo principu. Praktikoje keliamas klausimas, ar daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, ir pajamų, kurios buvo gautos administracinio teisės pažeidimo padarymu, konfiskavimas nepažeidžia asmens nuosavybės teisės. Šiuo atveju svarbi Konstitucinio Teismo praktika ir jo priimamos nutartys, susijusios su nuosavybės neliečiamumo principo taikymu.

LR Konstitucinis Teismas 1993 m. gruodžio 13 d. priėmė nutarimą¹¹, kuriame pirmą kartą pasisakė dėl nuosavybės teisės. Byloje buvo keliamas klausimas, ar turto konfiskavimas yra suderinamas su kitų sankcijų taikymu ir ar tokios nuobaudos buvimas nepažeidžia LR Konstitucijos 23 straipsnio¹². Konstitucinis Teismas konstatavo, kad nuosavybės neliečiamumas reiškia savininko, kaip subjektinių teisių į turta turėtojo, teisę reikalauti, kad kiti asmenys nepažeistų jo teisių, taip pat valstybės pareigą ginti ir saugoti nuosavybę nuo neteisėto kėsinosi į ją. Tačiau teisės teorijos požiūriu nuosavybės teisių gynimas teisinėmis priemonėmis suponuoja ir atitinkamas tokio gynimo ribas, nes teisė visais visuomeninių santykių reguliavimo atvejais turi apibrėžtas galiojimo ribas. Kita vertus, subjektinės teisės, tai yra savininko teisės valdyti turta, juo naudotis ir disponuoti, gali būti įstatymais ribojamos dėl turimo turto pobūdžio (ginklai, narkotinės priemonės ir kt.), arba dėl visuomenei būtino intereso (ekologinės problemos ir kt.), arba dėl savininko padarytų veiksmų. Toks nuosavybės teisės ribojimas yra numatytas Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnyje. Teismas atkreipia dėmesį, kad ir Visuotinėje žmogaus teisių deklaracijoje¹³ įtvirtinta asmens nuosavybės teisės apsauga,

11 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1993-12-13 nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 148 straipsnio antrosios dalies ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 93 straipsnio 1 ir 2 punktų atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1993, Nr. 70-1320.

12 Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsnyje numatyta, kad 1. Nuosavybė neliečiama; 2. Nuosavybės teisės saugo įstatymai; 3. Nuosavybė gali būti paimama tik įstatymo nustatyta tvarka visuomenės poreikiams ir teisingai atlyginama. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014.

13 Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 68-2497, 17 str. 2 d.

tačiau tam tikrais atvejais turtas iš asmens gali būti paimamas pagal įstatymus ir griežtai laikantis nustatytos tvarkos.

Vadinasi, nei Konstitucija, nei galiojanti kitų įstatymų sistema, nei visuotinai pripažintos tarptautinės teisės normos nepaneigia galimybės įstatymais nustatytomis sąlygomis ir tvarka nusavinti turtą arba apriboti jo valdymą, naudojimą ar disponavimą juo.

Konstitucinis Teismas pažymėjo, kad tais atvejais, kai teisės pažeidėjas naudoja savo turimą turtą tam, kad būtų pakenkta kitų asmenų asmeninėms teisėms, toks pažeidėjo turtas gali būti nusavintas įstatymuose numatyta tvarka ir sąlygomis. Taigi šio panaudoto turto atžvilgiu turi būti nustatomos teisinės priemonės, kuriomis būtų galima užkirsti kelią tolesniam neteisėtam tokio turto naudojimui ir įvykdyta prevencinė nuobaudos funkcija.

Turto konfiskavimo bausme yra siekiama labiau individualizuoti bausmę, veikmingiau veikti pažeidėjo asmenybę ir efektyviai siekti bausmės tikslų.

1997 m. balandžio 8 d. Konstitucinis Teismas¹⁴ išsprendė ATPK 26 straipsnio atikties klausimą Lietuvos Respublikos Konstitucijai. Teismas išaiškino, kad Lietuvos Respublikos Konstitucijoje yra įtvirtintas intensyvus nuosavybės teisių gynimas, kuris reiškia, kad asmuo turi teisę į savo nuosavybės teisės gynimą. Tačiau Konstitucijoje nenustatyta absoliutus nuosavybės teisių gynimas. Suabsoliutinus nuosavybės teises gali atsirasti prielaidos pažeisti kitų asmenų turtinius interesus, taip pat sukelti konfliktus. Vienas jų sprendimo būdų – teisės normose nustatyti atitinkamus nuosavybės teisių apribojimus ar suvaržymus.

Lietuvoje yra kuriama įstatymų sistema, kuria užtikrinama nuosavybės teisių apsauga. Šios sistemos kūrimas reiškia tai, kad nustatomos atitinkamos nuosavybės teisių įgyvendinimo ir gynimo ribos.

Savininkui užtikrinama teisė elgtis su daiktu savo nuožiūra, tačiau taip, kad tai neprieštarautų įstatymams. Todėl savininkas, įgyvendindamas savo nuosavybės teises, privalo susilaikyti nuo veiksmų, kuriais būtų pažeistos kitų asmenų teisės ar visuomenės interesai. Konstitucinis Teismas konstatavo, kad teisės normomis reguliuojamų nuosavybės santykių subjektai paprastai turi ne tik tam tikras teises, bet ir atitinkamas pareigas. Teisių ir pareigų derinimas tiesiogiai išplaukia iš Konstitucijos 28 straipsnyje numatytos normos: „Įgyvendindamas savo teises ir naudodamasis savo laisvėmis, žmogus privalo laikytis Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų, nevaržyti kitų žmonių teisių ir laisvių.“ Toks teisių ir pareigų derinimas pasireiškia įstatymais įtvirtinant ne tik savininko teises, bet ir nustatant atitinkamus draudimus tiek kitiems asmenims, tiek pačiam savininkui. Teisės normų taikymo praktika rodo, kad nuosavybės teises reguliuojantys įstatymai dažnai yra pažeidžiami ne tik kėsinantis į savininko teises, bet ir pačiam savininkui nesilaikant įstatymų apibrėžtų turto valdymo, naudojimo bei disponavimo juo ribų. Asmeniui, padariusiam teisės pažeidimą, nuosavybės teisės gynimas susiaurėja pagal sankcijoje numatytas ribas. Ši normų analizė leidžia teigti, kad asmeniui įstatymais galima nustatyti jo nuosavybės teisių ribojimą, taip pat nustatyti teisės normose

14 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. balandžio 8 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 26 straipsnio pirmos dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 31-770.

sankcijas už jo padarytus teisės pažeidimus. Pabrėžtina, kad jokie įstatymai negali paneigti nuosavybės teisės esmės. Tokia papildoma sankcija paprastai įstatymo leidėjo yra nustatoma adekvačiai asmens padarytam pažeidimui ir atsižvelgus į jo pavojingumą visuomenei ir kitoms asmenų teisėms¹⁵.

Konstitucinis Teismas pažymėjo, kad užsienio šalyse taip pat yra priimta įstatymų, leidžiančių konfiskuoti tretiesiems asmenims priklausantį turtą, kuris buvo panaudotas darant nusikaltimą ar teisės pažeidimą. Išskiriamos valstybės, kurių įstatymuose numatyta galimybė iš tiesioginio teisės pažeidėjo konfiskuoti ne patį daiktą, o jo vertę atitinkančią pinigų sumą. Kartu siekiama, kad įstatymai, numatantys turto konfiskavimą dėl kaltininko padaryto teisės pažeidimo, be pagrindo nepažeistų jo ar trečiųjų asmenų nuosavybės teisių. Kilus klausimui dėl tokios sankcijos taikymo kaltininkui, įstatymai leidžia atsižvelgti į padaryto teisės pažeidimo pavojingumą, netiesioginę trečiųjų asmenų kaltę prisidedant prie teisės pažeidimo padarymo. Juose išimtiniais atvejais nustatoma galimybė konfiskuoti tik dalį turto ar iš viso jo nekonfiskuoti ir pan.

Civilinė teisė nustato asmenų teises ir pareigas disponuojant jiems priklausančiu turtu. Šis turtas gali būti civilinių santykių objektas ir cirkuliuoti civilinėje apyvartoje. Asmuo turi teisę jį išnuomoti, perleisti ar sudarydamas įvairius sandorius turtą perleisti kitiems asmenims, savininkui išsaugant nuosavybės teisę. Kadangi egzistuoja nuosavybę ribojantis požymis – draudimas panaudoti turtą taip, kad kitiems asmenims ar visuomenei dėl to būtų padaryta žala, įstatymų leidėjo nuomone, yra pagrįstai nustatyta daikto, kuris yra administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis, tiesioginis objektas ar iš šio pažeidimo gautos pajamos, konfiskavimas. Jeigu savininkas perleidžia turtą pažeidėjui, tai rodo, kad jis kaip savininkas nėra pakankamai protingas ir apdairus, prisiima riziką už kito asmens veiksmus. Taip netiesiogiai suabsoliutinama asmens teisė daiktą valdyti, juo disponuoti ir naudoti. Čia kyla klausimas, ar toks ATPK nustatytas reglamentavimas yra tinkamas ir nepažeidžiantis asmenų teisių.

Konstitucinis Teismas taip pat konstatavo, kad konfiskavimas yra priverstinis neatlygintinis šio daikto pavertimas valstybės nuosavybe. Tai reiškia, kad remiantis įstatymu daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo įrankis, nebevaldo ir juo nebesinaudoja ne tik laikinasis naudotojas, bet juo nebedisponuoja ir savininkas, nes šis teisės pažeidimo įrankis tampa valstybės nuosavybe. Kitaip tariant, valstybė tampa teisėta šio turto įgijėja (savininkė). Konstitucinis Teismas nurodė, kad savininkas, perduodamas daiktą kito asmens nuosavybėn, visada tam tikru mastu rizikuoja. Pagal Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą¹⁶ atsitiktinio daikto žuvimo rizika tenka savininkui. ATPK 26 straipsnio pirmoje dalyje numatytas tretiesiems asmenims priklausančio daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo kontrabandos įrankis, konfiskavimas prilygintinas jo faktiniam žuvimui, todėl savininkas praranda galimybę susigrąžinti jį natūra. Tačiau jis gali reikalauti iš tokių teisės pažeidimą padariusio jo daikto valdytojo ar naudotojo atlyginti žalą. Toks teisinių santykių sureguliuojimas Administracinio proceso kodekse, Konstitucinio Teismo nuomone, yra skirtas teisės pažeidėjo atsakomybės už savo veiksmus sugriežtinimui ir negali būti vertinamas kaip trečiųjų asmenų nubaudimas.

15 Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo nutarimas, *supra* note 14.

16 Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 74-2262, 4.52 str.

Daiktas, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis arba tiesioginis objektas, gali būti neteisėtai pažeidėjo valdomas ar naudojamas (pavyzdžiui, pavogtas, išviliotas apgaule). Šiuo atveju įstatymas gina savininko teises ir prieš sąžiningą šio turto įgijėją daiktinės teisės nustatytais gynbos priemonėmis. CK 4.96 straipsnyje numatyta, kad savininkas turi teisę išreikalauti turtą ir iš sąžiningo įgijėjo, jeigu šis turtas savininko ar asmens, kuriam savininkas buvo perdavęs jį valdyti, pamestas ar iš kurio nors jų pagrobtas arba kitaip nustojo būti jų valdomas be jų valios. Tai yra visuotinai pripažinta nuosavybės teisės gynimo taisyklė pareiškiant vindikacinę ieškinį.

Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos pirmasis protokolas¹⁷ taip pat yra svarbus aiškinant ir suvokiant daikto, susijusio su administracinio teisės pažeidimu, konfiskavimo institutą, nes, kaip žinoma, Lietuvos Respublikos ratifikuotos tarptautinės sutartys turi įstatymo galią¹⁸. Pareiga gerbti nuosavybę turi pozityvų aspektą ir negatyvų aspektą. Konvencijos pirmojo protokolo pirmame straipsnyje įtvirtinta fizinių ir juridinių asmenų teisė disponuoti savo nuosavybe (pozityvus aspektas). Tai turi būti daroma teisėtai ir nepažeidžiant kitų asmenų teisių. Ši nuosavybė gali būti ribojama dėl visuomenės interesų ir tik remiantis įstatymu arba tarptautinės teisės bendraisiais principais (negatyvus aspektas)¹⁹. Konvencijos pirmasis protokolas valstybėms palieka teisę leisti įstatymus, reikalingus kontroliuoti, kad nuosavybė būtų naudojama remiantis visuomenės interesais ir kad būtų užtikrinama mokesčių, kitų rinkliavų ir baudų mokėjimas. Akivaizdu, kad ATPK nustatytas daiktų konfiskavimas tiek, kiek siekiama konvencijos pirmajame protokole nurodytų tikslų, neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijai. Konvencija, kaip ir Lietuvos teisė, įtvirtina santykinės nuosavybės principą.

3. Daiktų konfiskavimo praktiniai aspektai

Praktiniai aspektai pradedami nagrinėti nuo pirmos instancijos teismų šios rūšies sankcijų skyrimo administracinių teisės pažeidimų bylose statistikos²⁰. Akivaizdu, kad daikto ir pajamų konfiskavimas (pagal ATPK 26 str.) kasmet teismų praktikoje taikomas vis dažniau. Pavyzdžiui, lyginant 2007, 2008 ir 2009 m. matyti, kad 2007 m. daiktų ir pajamų konfiskavimas teismų buvo taikomas dvigubai rečiau negu 2009 m. Kasmet daiktų ir pajamų konfiskavimas taikomas vis daugiau administracinės teisės pažeidimų atveju. Nuo 2007 m. daugiausia daiktų ir pajamų konfiskuojama bylose dėl pažeidimų prekybos, finansų, apskaitos ir statistikos srityje (ATPK 163–173²¹ str.): 2007 m. – 1515 bylų; 2008 m. – 915 bylų; 2009 m. – 1706 bylų. Antroje vietoje pagal konfiskavimo taikymo dažnumą yra bylos dėl pažeidimų transporto, kelių ūkio bei ryšių srityje (ATPK 111–155 str.): 2007 m. – nėra duomenų; 2008 m. – 762 bylų; 2009 m. – 1063 bylų. Kita

17 Europos teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 40-987.

18 Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014; 138 str.

19 Grgiæ, A.; Mataga, Z.; Longar, M.; Vilfan, A. *Human Rights Handbooks, No. 10: The Right to Property under the European Convention on Human Rights*. Council of Europe, 2007.

20 Remiamasi Nacionalinės teismų administracijos pateikiamais oficialiais 2007, 2008 ir 2009 m. statistiniais duomenimis.

dažna bylų kategorija yra bylos dėl pažeidimų, kuriais kėsinama į nustatytą valdymo tvarką (ATPK 187–215 str.): 2007 m. – 217 bylų; 2008 m. – 483 bylų; 2009 m. – 810 bylų.

Rečiausiai daiktų ir pajamų konfiskavimą pirmos instancijos teismai taiko bylose dėl pažeidimų, kuriais kėsinama į teisingumą (ATPK 186¹–186⁶ straipsniai).

Priežastys, dėl kurių ryškėja minėtos tendencijos, daugiausia yra susijusios su dabartine ekonomine situacija ir sunkumais, kylančiais rinkoje. Asmenys, siekdami sau naudos, ieško vis naujų būdų, kaip nevykdyti įstatymų nustatytų pareigų ir iš to pasipelninti. Nors įstatymų leidėjas griežtina nuobaudas už kai kuriuos administracinius teisės pažeidimus, vis tiek pažeidimų skaičius didėja.

Nors Lietuvos teisės sistemoje jau suformuota doktrina dėl daiktų konfiskavimo, tačiau vis dar pasitaiko atvejų, kai pareiškėjai netinkamai įvertina bylos aplinkybes ir prašo bylą nagrinėjančio teismo kreiptis į Konstitucinį Teismą. Kaip pavyzdį galima pateikti 2008 m. gegužės 26 d. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo nutartį²¹ dėl administracinio teisės pažeidimo pagal ATPK 127 straipsnio 3 dalį. Pareiškėjas vairavo ne jam nuosavybės teise priklausančią automobilį neblaivus, pažeidė kelių eismo taisykles ir dėl to nulėmė kitiems asmenims priklausančio turto apgadinimą, tai yra nesuvaldęs automobilio atsitrenkė į tvorą ir ją apgadino. Apeliaciniu skundu apeliantas nurodė, kad toks turto, kuris yra administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis, konfiskavimas neatitinka Konstitucijos 23 straipsnio ir yra pagrindas kreiptis į Konstitucinį Teismą. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas pagrįstai netenkino šio reikalavimo, nes Konstitucinis Teismas 1997 m. balandžio 8 d. priėmė nutarimą dėl ATPK 26 straipsnio atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijos 23 straipsniui. Konstitucinis Teismas išaiškino, kad toks reguliavimas, koks numatytas ATPK, yra tinkamas ir neprieštarauja Konstitucijai. Kelių eismo taisyklių pažeidimas, sukėles kitų asmenų nežymų sveikatos sutrikdymą, bei Kelių eismo taisyklių pažeidimas, nulėmęs kitiems asmenims priklausančių transporto priemonių, krovinių, kelių, kelio ir kitų įrenginių arba kitokio turto sugadinimą (apgadinimą), padaryti neblaivaus (girtu) arba apsvaigusio nuo narkotinių, psichotropinių ar kitų psichiką veikiančių medžiagų asmens (ATPK 127 str. 3 d.), neabejotinai laikytini itin pavojingu administraciniu teisės pažeidimu, kuriuo yra kėsinama į žmogaus sveikatą, nuosavybę ir kelių eismo saugumą. Atsižvelgiant į Konstitucinio Teismo jurisprudencijoje suformuotą oficialią konstitucinę doktriną, teisėjų kolegija vertina, kad pagal objektų svarbą, į kuriuos yra kėsinama paminėtu ATPK 127 straipsnio 3 dalyje numatytu teisės pažeidimu, visuomenės siekis užtikrinti eismo saugumą yra pakankamas, kad pateisintų savininko, kuris nepadarė administracinio teisės pažeidimo, nuosavybės teisių ribojimą. Transporto priemonės vairavimas, vairuotojui esant neblaiviam, kelia didesnę pavojų eismo saugumui, o tai reiškia ir visuomenės interesams, neatšizvelgiant į tai, ar transporto priemonė priklauso pažeidėjui, ar kitiems asmenims. Tai leidžia spręsti, jog įstatymų leidėjas yra nustatęs iš esmės adekvačią padarytam administraciniam teisės pažeidimui papildomą nuobaudą – pažeidimo padarymo įrankio konfis-

21 Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. gegužės 26 d. nutartis byloje pagal V. B. apeliacinį skundą dėl Švenčionių rajono apylinkės teismo 2008 m. vasario 4 d. nutarimo V. B. administracinio teisės pažeidimo byloje (bylos Nr. N575-1742/08).

kavimą. Svarbu išlaikyti pusiausvyrą tarp transporto priemonės savininko nuosavybės neliečiamumo ir visuomenės intereso. Teismo nuomone, svarbiau yra visuomenės, o ne asmens privatus interesas. Negalima privataus intereso gynimu pateisinti viešo intereso pažeidimą.

Pastaruoju metu nemažai diskutuojama apie administracinio teisės pažeidimo kontrabandos (ATPK 210 str.) padarymo įrankio konfiskavimą. Kontrabanda yra vienas iš pavojingiausių ekonominių administracinių teisės pažeidimų. Šiuo pažeidimu padaroma žala ne tik tos šalies, į kurią yra įvežtos prekės ar kiti daiktai (kurie turi būti deklaruoti), bet neretai ir šalies, iš kurios jos įvežamos, ekonominiams interesams. Nesiginčijama, kad prekės ar kiti daiktai, kurie gabunami kontrabanda, turi būti konfiskuoti. Tačiau kyla klausimas dėl transporto priemonės, kuria vežama kontrabanda, konfiskavimo. Kontrabanda dažniausiai vežama pažeidėjui nuosavybės teise nepriklausančiu automobiliu (pavyzdžiui, vežimo įmonei priklausančiu vilkiku, pasiskolintu ar išsinuomotu automobiliu), ir konfiskavus automobilį dažniausiai pažeidžiamos asmens, nieko nežinančio apie administracinio pažeidimo darymą, teisės ir interesai. Teismai, skirdami transporto priemonės, kuri buvo kontrabandos padarymo įrankis, konfiskavimą turi atsižvelgti į konkrečias bylos ir kitas bylos nagrinėjimui svarbias aplinkybes. Pasakytina, kad teismai yra linkę vadovautis Konstitucinio Teismo suformuota jurisprudencija ir taikyti transporto priemonių konfiskavimą. Todėl kyla klausimas, ar pagrįstai suvaržomos asmens, nepadariusio administracinio teisės pažeidimo, nuosavybės teisės.

Manychiau, kad verta teoriškai pasvarstyti, ar toks reglamentavimas, koks yra dabar įtvirtintas ATPK, yra būtinas ir naudingas siekiant užtikrinti viešojo ir privataus intereso derinimą ir gynimą. Įstatyme įtvirtintas baudmės griežtumas ne visada padeda pasiekti numatytus tikslus ir gauti teigiamų rezultatų. Teisės teoretikai yra pažymėję, kad kuo dažniau pažeidinėjamas įstatymas, tuo jo efektyvumas mažesnis. Administraciniai teisės pažeidimai šiuo metu Lietuvoje yra labai dažni, todėl kyla klausimų, apie kurių galimus atsakymus verta pamąstyti.

Pirmiausia, įstatymuose teismams nenumatyta jokių konkrečių kriterijų, kuriais remiantis būtų galima kiekvienoje byloje konkrečiai įvertinti ar taikomas daikto, kuris buvo administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis, tiesioginis objektas ar administraciniu teisės pažeidimu gautos pajamos, konfiskavimas yra teisingas ir proporcingas padarytam teisės pažeidimui. Normų formuluotė dažnai implikuoja, kad teismas ar kitas subjektas, skiriantis nuobaudą, neturi pasirinkimo teisės taikyti vieną iš nurodytų nuobaudų, daiktų konfiskavimą arba kitą straipsnio sankcijoje nurodytą nuobaudą, tačiau šios nuobaudos skyrimas yra privalomas kartu su kitomis. Tokiomis aplinkybėmis vargu ar galima užtikrinti tinkamą teisingumo vykdymą, atsižvelgiant į konkrečios situacijos specifiką ir aplinkybes.

Kyla klausimas, ar naudinga visuomenei užtikrinti socialinę taiką taikant daiktų konfiskavimą? Pagal Konstitucinio Teismo pateiktą išaiškinimą, savininkui, kurio daiktas konfiskuotas pažeidėjui jį panaudojus darant administracinį teisės pažeidimą, suteikiama galimybė išsireikalauti žalą ir nuostolius civiline tvarka (išskyrus atvejus, kai galima pareikšti ieškinį pagal CK 4.96 str.). Neatsižvelgiant į tai, kam priklauso

daiktas, šis administracinio teisės pažeidimo padarymo įrankis, tiesioginis objektas ar gautos pajamos, jis tampa valstybės nuosavybe. Galima manyti, kad toks turto perėjimas valstybei sukelia papildomas biudžeto išlaidas, bet kol kas kompetentingos institucijos tai nutyli. Pavyzdžiui, konfiskuotų kontrabandinių prekių sandėliavimas, išlankymas, saugojimas, tyrimas, sunaikinimas arba realizavimas kainuoja didelius pinigus. Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, per 2005 m. įplaukos į valstybės išdą, įskaitant ne tik konfiskuotą, bet ir „kitą valstybei perduotiną turtą“, sudarė 3,5 mln. Lt, o už šių prekių saugojimą, transportavimą ir realizavimą sumokėta per 1 mln. Lt. Reikia nepamiršti, kad dėl konfiskuotų daiktų dažnai kreipiamasi į teismą, o tai susiję su papildomomis valstybės išlaidomis ir bylų teismuose skaičiaus augimu. Šios išlaidos iš valstybės biudžeto yra didelė našta Lietuvos piliečiams. Yra užsienio valstybių, kurios vietoj asmeniui priklausančio turto konfiskavimo skiria sumokėti tam tikrą pinigų sumą (kaip baudą). Tokia praktika yra daug naudingesnė ekonominiu ir įstatymų efektyvumo požiūriu. Tačiau neginčytina, kad daiktai, kuriais padaromi tam tikri administraciniai pažeidimai, turi būti konfiskuoti atsižvelgiant į jais padaromų pažeidimų pavojingumą arba galimą pavojų ateityje. Šiuo atveju įstatymų leidėjas turi tobulinti teisės aktus.

Kitas svarbus aspektas – daiktų, kurie nepriklauso pažeidėjams, konfiskavimas. Suprantama, daugelis savininkų, kurių daiktai buvo konfiskuoti dėl administracinio teisės pažeidimo, kreipsis į teismą dėl žalos ir nuostolių priteisimo civiline tvarka. Dėl to papildomų išlaidų turi ne tik tretieji asmenys, bet ir pati valstybė. Asmenys, nepadarę administracinio teisės pažeidimo, yra menkai apsaugoti, ir valstybė nededa jokių pastangų užtikrinti šių asmenų teises. Susidaro įspūdis, kad administracinės ir civilinės teisės normos nesudaro vientisos sistemos ir veikia atsietai. Valstybė pasirūpina turto konfiskavimu, tačiau pamiršta pasirūpinti ir trečiųjų asmenų teisėmis, tik nukreipdama į CK nurodytus teisių gynimo būdus. Konfiskuojamas turtas dažnai rinkos požiūriu yra menkavertis, tačiau savininkui reikalingas ir asmeninę naudą teikiantis daiktas. Šio turto paėmimas valstybės nuosavybėn dažnai jai tampa tik papildoma našta, todėl kyla klausimas, kodėl neįmanoma atsisakyti tokios turto konfiskavimo koncepcijos, kokia yra dabar, ir pasirinkti papildomas priemones, kurios labiau veiks patį pažeidėją, o ne trečiųjų asmenų teises.

Išvados

1. Daikto konfiskavimas kaip administracinė nuobauda laikomas teisėtu, kai ši nuobauda pritaikoma įstatymuose numatytais atvejais ir griežtai laikantis įstatymų reikalavimų. Ši nuobauda galima tik už kaltais veiksmais padarytą administracinį teisės pažeidimą, už kurį numatyta tokios nuobaudos skyrimas. Nuobaudos skyrimui numatomi griežti reikalavimai, nes tai susiję su konstitucinių principų tinkamu taikymu ir asmenų pagrindinėmis teisėmis.

2. Daiktų konfiskavimas reglamentuojamas ne vien tik ATPK normomis, bet ir kitų įstatymų nuostatomis, doktrinos formavimui didelę įtaką turi Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo suformuota praktika. Įstatymų leidėjas, numatydamas daiktų

konfiskavimą, ir subjektai, turintys įgaliojimus jį skirti, taip pat turi atsižvelgti į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją ir kitus Lietuvos ratifikuotus tarptautinius dokumentus, Europos Sąjungos teisę.

3. Nuosavybės teisės neliečiamumo principas įtvirtintas tiek Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, tiek ir Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijoje. Valstybei įstatymai suteikia teisę konfiskuoti daiktą ir tapti sąžininga jo įgijėja. Savininkui, kuris nepadarė administracinio teisės pažeidimo, tačiau jo turtas buvo konfiskuotas dėl kito asmens neteisėtų veiksmų, suteikiama galimybė išsireikalauti nuostolius civiline tvarka.

4. Valstybės paskirtis yra užtikrinti žmogaus teises, viešojo ir privataus intereso derinimą. Svarbu, kad Lietuva, būdama teisinė valstybė, ne tik užtikrintų visuomenės interesų apsaugą ir gynimą, bet kartu būtų gerbiama ir privati nuosavybė, neadekvačiu reglamentavimu nepaneigiama nuosavybės esmė. Lietuvai vis nepriimant naujojo Administracinių teisės pažeidimų kodekso, o senąjį sovietinį pritaikant prie dabartinių sąlygų, kyla abejonė, ar dabartinis reglamentavimas yra tinkamas.

Literatūra

- Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencija. *Valstybės žinios*. 1995, Nr. 40-987.
- Grgiæ, A.; Mataga, Z.; Longar, M.; Vilfan, A. *Human Rights Handbooks, No. 10: The Right to Property under the European Convention on Human Rights*. Council of Europe, 2007.
- Kelsen, H. *Grynoji teisės teorija*. Vilnius: Eugrimas, 2002.
- Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodeksas. *Valstybės žinios*, 1985, Nr. 1-1.
- Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 89-2741.
- Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodeksas. *Valstybės žinios*. 2002, Nr. 36-1340.
- Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas. *Valstybės žinios*. 2000, Nr. 74-2262.
- Lietuvos Respublikos Konstitucija. *Valstybės žinios*. 1992, Nr. 33-1014.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1993 m. gruodžio 13 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 148 straipsnio antrosios dalies ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 93 straipsnio 1 ir 2 punktų atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1993, Nr. 70-1320.
- Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1997 m. balandžio 8 d. nutarimas „Dėl Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso 26 straipsnio pirmos dalies atitikimo Lietuvos Respublikos Konstitucijai“. *Valstybės žinios*. 1997, Nr. 31-770.
- Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2008 m. gegužės 26 d. nutartis byloje pagal V. B. apeliacinį skundą dėl Švenčionių rajono apylinkės teismo 2008 m. vasario 4 d. nutarimo V. B. administracinio teisės pažeidimo byloje (bylos Nr. N575-1742/08).
- Nacionalinės teismų administracijos pateiktamos administracinių teisės pažeidimų bylų nagrinėjimo 2007 m., 2008 m. ir 2009 m. ataskaitos.
- Petkevičius, P. *Administracinė atsakomybė*. Vilnius: Justitia, 1996.
- Šedbaras, S. *Administracinė atsakomybė*. Vilnius: Justitia, 2005.
- Vaišvila, A. *Teisės teorija*. Vilnius: Justitia, 2009.
- Visuotinė žmogaus teisių deklaracija. *Valstybės žinios*. 2006, Nr. 68-2497.

THE SEIZURE OF THE OBJECT WHICH HAS BEEN THE TOOL OR A DIRECT OBJECT AND OF THE INCOME WHICH WAS DERIVED FROM ADMINISTRATIVE LAW INFRINGEMENT

Darius Sosnovskis

Mykolas Romeris University, Lithuania

Summary. *The seizure of the object which has been the tool or a direct object and of the income which was derived from administrative law infringement is one kind of administrative penalties. In the article 26 of the Administrative Code it is said that objects and income can be seized irrespective of who is the owner of the object (the offender or any other individual). Some exceptions are allowed in the Administrative Code and in other laws. The Code of Civil Procedure systematically provides for rules which forbid a recovery from particular debtor's assets.*

There are some disputes on the right to property and on the seizure in practice. Traditionally, the Constitutional Court of the Republic of Lithuania solved these disputes by two decisions. The Constitutional Court stated that the right to property is not the absolute right and it can be restricted by laws as the result of infringement of public interests. There has to be a proportion between the legitimate interests of a person and the needs of society. With regard to case law the article 26 of Administrative Code conforms to the article 23 of Constitution and European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms.

According to the statistics of cases in the institutions there is a significant amount of cases when the seizure of objects and incomes is applied. But in the courts, especially in the higher courts, there are few cases related to this institute. The main cases were brought before the decisions of the Constitutional Court which clarified the legitimacy of this kind of penalty.

In practice, the number of seizure cases is growing every year. There are many reasons for a development of this process in Lithuania. Some of them are economic, while the others are legal. It is necessary to revise the reglamentation in Administrative Code with regard to the economic benefit, legal effectiveness and implementation of social peace. It should be emphasized that there is very little difference between definitions and the concept of the Soviet Administrative Code and the Revised Administrative Code.

Keywords: *ceizure of property and incomes, administrative liability, administrative penalty, right to peaceful enjoyment of the possessions.*

Darius Sosnovskis, Mykolas Romeris universiteto Teisės fakulteto Administracinės teisės ir proceso katedros lektorius. Mokslinių tyrimų kryptys: administracinis procesas, administracinė atsakomybė.

Darius Sosnovskis, Mykolas Romeris University, Faculty of Law, Department of Administrative Law and Procedure, Lecturer. Research interests: administrative procedure, administrative liability.